

med Tâhîr'in verdiği bilgiye göre yirmiyeye yakın eseri bulunmaktadır.

Şeyh Yûsuf Nizâmeddin Efendi hayatı iken büyük oğlu Küçük Hâmid Efendi Selâmi Ali Efendi Tekkesi'nin meşihatini üstlendiğinden kendisi vefat edince yerine diğer oğlu Şeyh Mustafa Hâşim Efendi (ö. 1197/1783) geçti. Hâşim Mustafa Baba veya Hâşim Baba adları ile tanınan bu zat gençliğinde Melâmîliğe ve Bektaşîliğe de intisap etmiş, Mısır'da bulunduğu sırada Kahire'deki meşhur Baba Kaygusuz Tekkesi'nde Kasrû'l-Ayn şeyhi Hasan Baba'dan el almış, bir müddet İstanbul'da Bektaşîler'in temsilcisi olmuş, hatta dört yıl süreyle Hacıbektaş'taki pîr evinde dedebabalık yapmıştır. Bandırmalizâde Tekkesi'ndeki meşihatı sırasında bağlı bulunduğu Celvetiyye tarikatının Hâşimiyye kolunu kuran Hâşim Baba'nın cenazesinin, Celvetiyye âdâbına ters düşen meşrebinden ötürü Hüdâyî Âsitânesi postnişini Büyük Rüşen Efendi tarafından içeri sokulmadığı ve cenaze namazının yol üzerindeki musallâda kılındığı rivayet edilir (geniş bilgi için bk. HÂŞİM BABA). Hâşim Baba'dan sonra Hâşimiyye'nin âsitânesi ve pîr evi olan Bandırmalizâde Tekkesi'nin postuna Şeyh Mehmed Galib Efendi, daha sonra da bu zatın neslinden gelen şeyhler oturmuşlardır.

Bandırmalizâde Tekkesi'nin mimari özellikleri hakkında bilinenler oldukça sınırlıdır. Çoğunluğu ahşap olan tekkenin fevkanî cami-tevhidhânesi, Gündoğumu caddesi yönünde sütunlara oturan bir çıkma ile genişletilmişti. Harem ve selâmlığa ait muhtelif odalar mevcuttu. 1941 yılına ait fotoğraflarda türbe duvarlarının ve çatısının kısmen çökmüş olduğu, ahşap hatıllarla takviye edilmiş moloz taş örgülü duvarlara sahip olan türbenin alaturka kiremit kaplı bir ahşap çatı ile örtülü bulunduğu görülür. Cadde üzerinde sıralanan pencereler tuğla örgülü sepet kulpu kemerlerle donatılmış, biri hariç diğerleri dışarıdan dikkârtgen açıklıklı ahşap pervazlarla kuşatılmıştı. Türbenin bir dizi ahşap direklerle ayrılmış olan kuzey kesiminde Hâşim Baba'nın etrafı basit demir parmaklıklarla kuşatılmış olan yüksek ahşap sandukası yer almaktaydı. Boyutları daha ufak olan diğer sandukalar kendisinden sonraki şeyhlerle aile efradına aitti. Tekkenin yıkılmasından sonra Şeyh Yûsuf Nizâmeddin Efendi'nin naaşı Üsküdar'da Çiçekçi Camii hazîresine, Hâşim Baba'nınki ise aynı arsanın güney ucuna nakledilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ayvansarayî, *Hadikatü'l-cevâmi*, II, 210-213; Âsitâne Tekkeleri, s. 3; *Mecmûa-i Cevâmi*, II, 60-61; Bandırmalizâde, *Mir'âtü't-turuk*, İstanbul 1306, s. 43-47; a.mlf., *Mecmûa-i Tekâyâ*, İstanbul 1307, s. 3; *Sicill-i Osmânî*, IV, 664; Mehmed Râif, *Mir'ât-i İstanbul*, İstanbul 1314, s. 112-113; Mehmed Sâmî, *Esmâr-ı Esrâr*, İstanbul 1316, s. 40; *Osmanlı Müellifleri*, I, 62-63, 189-190; Hüseyin Vassâf, *Sefîne*, III, 65; Ergun, *Antoloji*, II, 409, 479, 490; Tahsin Öz, *İstanbul Camileri*, Ankara 1965, II, 10; Behcetî, *Merâkid-ı Mu'tebere-i Üsküdar*, s. 38; Konyalı, *Üsküdar Tarihi*, I, 61, 168-169, 419; Zâkir Şükür, *Mecmûa-i Tekâyâ* (Tayşi), s. 21; H. Kâmil Yılmaz, *Aziz Mahmûd Hüdâyî ve Celvetiyye Tarikatı*, İstanbul 1982, s. 242-245, 277; İsmet, *Tekmiletü's-Şakâik*, s. 477, 484-485, 516; B. Çeçener, "Üsküdar Mezarlıkları, Türbeleri ve Hazireleri", *TTOK Belleteni*, XLIX/328 (1975), s. 18 vd.; R. Ekrem Koçu, "Bandırmalı Tekkesi ve Camii", *İst. A*, IV, 2102.

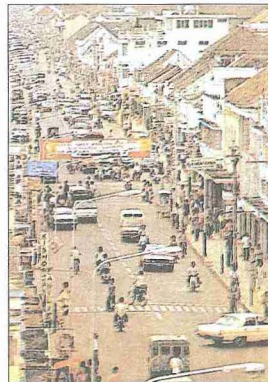
M. BAHA TANMAN – H. KÂMİL YILMAZ

BANDUNG

Endonezya'da
Batı Cava eyaletinin merkezi.

Endonezya'nın üçüncü büyük şehri olan Bandung, Cava adasının iç kısımlarında denizden yüksekliği 730 m. civarında bulunan bir plato üzerinde kurulmuştur; etrafında volkanik dağlar ve tepeler yer alır. Tjikapundug nehrinin ikiye ayırdığı şehrin fazla miktarda yağmur almasından dolayı yumuşak bir iklimi vardır; çevresi yeşillik ve ormanlıklarla kaplıdır. Ülkenin başşehri Cakarta'ya 180 km. uzaklıkta bulunan Bandung Endonezya'nın ticaret, endüstri, eğitim ve taşımacılık merkezlerinden biridir.

XVII. yüzyılda Ceribon sultanı tarafından Tjitarum nehri kıyısında kurulmuş olan Bandung, XIX. yüzyılın başlarında Hollanda genel valisi H. Willem Daendels tarafından bugünkü yerine nakledilerek Batı tarzında yeniden inşa edildi. Kısa bir dönem (1811-1816) İngiliz-

Bandung'un
Asya - Afrika
caddesinden
bir görünüşü -
Cava /
Endonezya

ler'in elinde kaldıktan sonra tekrar Hollandalılar'ın eline geçen şehir II. Dünya Savaşı'nda Japonya tarafından işgal edildi (1942). Savaşın sona ise Endonezya'nın bağımsızlığını ilân etmesi (17 Ağustos 1945) üzerine bu ülkenin sınırları içerisinde yer aldı.

Batı ve geleneksel Cava stilinde inşa edilmiş mimari eserleri, özellikle büyük camileri, parkları ve eğitim kurumlarıyla ünlü olan şehir, burada 1955 yılında toplanan Asya - Afrika Ülkeleri Konferansı ile de adını dünyaya duyurmuştur. Bandung'da tarım, tekstil, kimya, seramik, kâğıt ve tüketim maddeleri endüstrileri gelişmiştir. Etrafındaki dağ ve tepelerin eteklerinde çay ile kauçuk ve kınakına ağaçları yetiştirilmekte ve bunlar şehirdeki fabrikalarda işlenmektedir. Burada bulunan kinin fabrikaları, II. Dünya Savaşı'ndan önce dünya kinin üretiminin % 80'ini gerçekleştirmekteydi.

Çoğunluğu müslüman yaklaşık 1.800.000 nüfuslu bir şehir olan Bandung'da çok sayıda yüksek okul, üniversite, akademi ve enstitü bulunmaktadır. Sömürge döneminde açılmış olan Bandung Teknik Yüksek Okulu üniversite seviyesinde bir müessese olup bugün Endonezya Üniversitesi'ne bağlıdır ve matematik ile fen fakültelerinden oluşmaktadır. Negeri Padayayan ve Parankiyengen üniversiteleiryle Bandung Jeoloji ve Tekstil akademileri şehrin başlıca öğretim kurumlarıdır. Ayrıca Bandung yakınlarında Lembang'da Boscha Gözlemevi ile bir nükleer araştırma merkezi bulunmaktadır.

Bandung Konferansı. 18-24 Nisan 1955 tarihlerinde Bandung'da toplanan Asya-Afrika Ülkeleri Konferansı, buraya nispetle Bandung Konferansı adıyla bilinir. II. Dünya Savaşı'nı takip eden yıllarda bağımsızlığına kavuşan irili ufaklı birçok Asya ve Afrika ülkesi bağımsızlıklarını korumak, Batı'nın sömürgeci ve emperyalist politikaları karşısında mücadele etmek için çeşitli konularda iş birliği yapma lüzumunu görmüşler ve bu amaçla ilki, Endonezya Başbakanı Dr. Ali Sastroamidjojo'nun teşebbüsüyle Mayıs 1954'te Birmanya, Seylan, Hindistan, Pakistan ve Endonezya'nın iştirakiyle Seylan'ın başşehri Colombo'da, ikincisi de Aralık 1954'te Endonezya'nın Bogor şehrinde iki ayrı toplantı yapmışlardı. İkinci toplantıda 1955 yılında Bandung'da Asya ve Afrika ülkelerinin katılacakları bir konferansın yapılması için karar alındı. Konferans, Güney ve Kuzey Kore, Güney Afrika Cumhuriyeti, İsrail ve Milli-

yetçi Çin dışında yirmi dokuz ülkenin katılımıyla toplandı. Konferansta bir yanda Türkiye, Irak ve Pakistan gibi Batı yanlısı bir grup, diğer yanda ise Hindistan, Mısır ve Çin Halk Cumhuriyeti gibi Batı karşıtı, bağlantısızlığı savunan başka bir grup ortaya çıkmıştır. Özellikle Sovyetler Birliği'nin Doğu Avrupa ve Orta Asya'daki politikaları geniş tartışmalara sebep olmuş, sömürgeciliğin bütün görünüşleriyle mahkûm edilmesi üzerine uzlaşma sağlanabilmiştir. Konferans sonunda yayımlanan bildiri ve kararlarda bağlantısızlığı savunan Batı karşıtı ülkelerin konferansa hâkim oldukları görülmüştür. 24 Nisan günü yayımlanan on maddelik bir bildiri ile çalışmalarını tamamlayan Bandung Konferansı, milletlerarası politika alanında Asya-Afrika ülkelerinin Birleşmiş Milletler içinde etkili bir blok olarak belirmeleri ve 1961 yılında resmîleşecek olan Bağlantısızlar Grubu'nun ortaya çıkması gibi sonuçları doğurmuştur.

Türkiye Bandung Konferansı'na Dışişleri bakanı seviyesinde katılmış ve toplantıda bulunan tek NATO üyesi olarak Batı ülkelerinin sözcülüğünü yapmıştır. Türkiye'nin bu konferansta Batı yanlısı bir politika takip etmesi ve bloksuzluğa karşı çıkması, Üçüncü Dünya ülkeleriyle ilişkilerin geliştirilmesinde olumsuz rol oynamıştır.

Bandung Konferansı'na katılan ülkeler şunlardır: Afganistan, Altın Sahili (Gana), Birmanya, Çin Halk Cumhuriyeti, Endonezya, Filipinler, Habeşistan (Etiyopya), Hindistan, İran, Irak, Japonya, Kamboçya, Kuzey Vietnam, Laos, Liberya, Libya, Lübnan, Mısır, Nepal, Pakistan, Seylan (Sri Lanka), Siyam (Tayland), Sudan, Suriye, Suudi Arabistan, Türkiye, Ürdün, Vietnam, Yemen.

BİBLİYOGRAFYA :

D. Kimche, *The Afro-Asian Movement*, Jerusalem 1973, s. 59-79; *Java* (ed. Peter Hutton), Singapore 1978, s. 150-157; M. C. Ricklefs, *A History of Modern Indonesia*, Hong Kong 1981, s. 148-150; Mehmet Gönlübol — Halûk Ülman, "İkinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Türk Dış Politikası (1945-1965)", *Olaylarla Türk Dış Politikası*, Ankara 1982, I, 283-286; Frederick L. Wernstedt, "Bandung", *EAm.*, III, 156; James R. Shirley, "Bandung Conference", *a.e.*, III, 156; O. G., "Bandoung", *EUn.*, II, 1067-1068; "Bandung", *EBr.*, III, 81-82; "Bandung", *Ensiklopedi Indonesia*, Jakarta 1980, I, 387-388.

DAVUT DURSUN

BÂNET SÜÂD

(bk. KASİDETÜ'İ-BÜRDE).

BANG KAUP, Willy

(1869-1934)

Mukayeseli

Türk dili araştırmaları məktebinin ve Uyguroloji'nin kurucusu olan Alman Türkologu.

Johann Wilhelm Max Julius Bang Kaup 9 Ağustos 1869'da Almanya'nın Wesel şehrinde doğdu. Birçok âlim ve rahip yetiştiren Protestan bir aileye mensuptur. Bir askerî hâkim olan babası Heinrich Bang daha sonra Wesel şehrinin belediye başkanlığını yapmıştır. Bang'ın birçok eserinde Bang Kaup şeklinde yazdığı soyadı, babasınınkiyle birlikte annesinin kızlık soyadı olan Kaup'u da kullanmasından ortaya çıkmıştır.

Bang daha lise öğrencisi iken dile, özellikle eski İran dillerine karşı büyük bir ilgi duydu ve ailesinin haberi olmadan ünlü şarkiyatçı Fleischer ile mektuplaştı. Liseyi bitirdikten sonra Fleischer'in tavsiyesine uyarak Belçika'nın Louvain Üniversitesi'nde Doğu dilleri profesörü olan Charles de Harlez'in yanına gitti ve onun idaresi altında bilhassa çivi yazılı Persçe ile Avesta dili üzerinde çalıştı. Louvain Üniversitesi'nden başka Fransa, İngiltere ve Polonya'da da okuyan Bang'ın çalışma programı arasında İngilizce başta olmak üzere Germen dilleri önemli bir yer tutmuştur.

Bang'ın ilk ilmi yazısı, yirmi yaşındayken Ahamenî kitâbelerinin açıklanması hakkında kaleme aldığı "Beiträge zur Erklärung der Achämenideninschriften" (*ZDMG*, XLII [1899], s. 525-534) adlı incelemesidir. Bu araştırmayı, Avestik alfabeye yazılmış Zend-Avesta metinleri ve çivi yazılı Behistûn kitâbeleriyle ilgili yazıları takip etti. Bang ilmi yayın hayatının ikinci yılından itibaren Ural-Alтай sahasında Moğol ve Mançu dilleri üzerine de çalışmaya başladı; ancak 1893 yılında Wilhelm Thomsen'in Göktürk alfabesini çözmesi ve bunu takip eden yıllarda onunla Wilhelm Radloff'un Orhun kitâbelerini açıklamak için yaptıkları yayınlar, Bang'ın özellikle Altayistik'in Türkoloji kolunu seçmesine sebep oldu. 1896-1909 yılları arasında devamlı olarak Göktürk metinleri üzerinde çalıştı ve birçok makale yayımladı; bu çalışmalarını sırasında eski Türkler'in sayıları söyleme esaslarını da tesbit etti.

Willy Bang Kaup 1892'den itibaren Louvain Üniversitesi'ne bağlı Yaşayan Doğu Dilleri Okulu'nun (Ecole des Langues

Orientales Vivantes) akademik yöneticiliğini yaptı ve 1895'te bu üniversitenin İngiliz filolojisi profesörlüğüne tayin edildi. 1914 yılına kadar Louvain Üniversitesi'nde kalan Bang burada İngiliz, Alman, Fars ve Türk dilleriyle ilgili birçok araştırmasını yayımlamıştır. I. Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine Almanya'ya döndü ve bu tarihten itibaren İranistik, Anglistik ve Germanistik sahaslarındaki çalışmalarına son verdi. 1917'de Frankfurt Üniversitesi'nin Türkoloji profesörlüğüne getirildi ve Almanya'nın Karl Foy'dan sonra ikinci Türkoloji profesörü olarak bu sahada Avrupa'nın en önde gelen ilim adamlarından biri haline geldi. 1920 yılında ise Berlin Üniversitesi Türkoloji profesörlüğüne getirildi ve ölümüne kadar bu görevde kaldı.

Kont Geza Kuun tarafından 1880 yılında Latince olarak yayımlanan *Codex Cumanicus* Bang'ın kuvvetle ilgisini çekmiş ve eserin üzerinde derinlemesine çalışıp Geza Kuun yayımının dil açısından istifade edilemeyecek bir neşir olduğunu ortaya koyarak orijinal metinleri açıklamak, bazılarını da yeniden kurma şeklinde kitabı tekrar yayımlamıştır. Berlin'e geldiğinde I. Dünya Savaşı'nın başlamasına kadar Orta Asya'da yapılan Alman ilmi araştırma seyahatleri ve arkeoloji kazıları sonucunda bulunarak Berlin'e getirilen yazılı belgelerin ilk inceleyicileri olan Friedrich Wilhelm Karl Müller ve Albert August von Le Coq'a katıldı ve Uygur harfli Türkçe belgelerin incelenmesi işini üzerine aldı. Müller'in dört ciltlik *Uigurica*, von Le Coq'un üç ciltlik *Manichaica* ve Bang Kaup'un başlattığı *Türkische Turfantexte* (ilk beş cilt Bang ile Annemarie von Gabain; VI. cilt Bang, von Gabain ve Reşit Rahmeti Arat) serileri Berlin'deki bu ilmi mesainin sonuçlarıdır. Bang'ın Berlin'deki çalışmaları arasında *Türkische Turfantexte* serisi dışında *Studien zur vergleichenden Grammatik der Türk Sprachen vom Köktürkischen zum Osmanischen*, *Türkologische Briefe aus dem Berliner Ungarischen Institut I-VIII* gibi eserleri zikredilebilir. Mukayeseli Türk dili araştırmaları məktebinin kurucusu olan Bang'ın çalışmaları öğrencileri von Gabain tarafından Almanya'da, Reşit Rahmeti Arat tarafından da Türkiye'de devam ettirilmiştir.

8 Ekim 1934 Pazartesi günü altmış beş yaşında iken talihsiz bir apandisit ameliyatı sonucunda hayatını kaybeden Bang'ın ölümü hakkında Alman ve Türk